

El retaule, un exponent de l'art gòtic

A finals del segle XIII,
es va començar a decorar els altars
amb retaules.

Aquests elements s'anomenen **retaules**
per l'expressió llatina *retro tabula*,
que vol dir «darrere de la taula».

Hi ha retaules fets de diferents materials:
metalls preciosos,
pedra esculpida i pintada
o fusta pintada.

Abans que arribessin els retaules,
els altars es decoraven amb frontals,
però els retaules eren més fàcils de veure.

Els retaules també eren més fàcils de fer que les pintures murals.
Per això, les imatges dels frontals i de les pintures murals
van acabar representades als retaules.

A partir de l'edat mitjana,
el retaule va esdevenir el moble d'altar principal a totes les esglésies.

Els primers retaules tenien forma de bancal
o de temple central amb la imatge del sant i unes portelles que s'obrien.

A partir de mitjan segle XIV,
els retaules van créixer molt,
fins a ocupar gairebé tot l'espai de l'absis.
L'absis es la part de l'església on hi ha l'altar.

Els retaules mostren escenes de la vida de Crist, de la Mare de Déu i dels sants per donar dignitat simbòlica a l'altar i per instruir els fidels.

Al centre de la part alta dels retaules hi sol haver un calvari.

El calvari és la representació de Jesucrist clavat a la creu i acompanyat de Maria, la seva mare i de Sant Joan evangelista.

Un a cada costat.

Els retaules van aparèixer amb l'arribada de l'estil gòtic.

L'estil gòtic té unes característiques.

1. La figura humana i la perspectiva de les escenes són més naturals.
2. Hi ha motius arquitectònics, com arcs o pinacles.

A més, en aquesta època els autors comencen a adquirir més fama.

La pintura gòtica sobre taula

El primer estil de pintura gòtica,

de finals del segle XIII,

s'anomena **lineal**

perquè el contorn predomina en la definició de les figures.

Més endavant, van arribar els estils italianitzant i primer internacional.

Aquests dos estils són més naturalistes

i hi ha la voluntat de crear perspectiva.

Al segon quart del segle xv va arribar l'estil flamenc.

Aquest estil és encara més naturalista
i hi ha més voluntat de crear perspectiva.

Fins gairebé l'any 1500
els fons daurats es van fer servir
per expressar el que era sagrat i sobrenatural.

La col·lecció de pintura gòtica del Museu Diocesà d'Urgell
inclou diverses obres.

El retaule dels Goigs de la Mare de Déu d'Abella de la Conca

Aquest retaule és del darrer quart del segle xiv.

El retaule és obra de Pere Serra,
un dels pintors més cèlebres del gòtic italianitzant.

La taula de la Mare de Déu amb el Nen

Aquesta taula és un exemple del primer gòtic internacional.

El compartiment amb el darrer sermó de sant Joan Evangelista

Aquest compartiment és de mitjan segle xv.

Creiem que el compartiment és obra de Valentí Montoliu,
un pintor tarragoní del segon gòtic internacional.